

RAHANDUSMINISTEERIUM

Valitsuse plaanid piirkondade arendamisel

Jaak Aab

Riigihalduse minister

Linnade ja valdade päevad 2021

Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist tulenevad tegevused

- KOKS-i ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu
- Analüüs ja ettepanekud kohalikele omavalitsustele maa üleandmise lihtsustamise kohta
- Analüüs ja ettepanekud kohaliku tasandi võimekuse ja motivatsiooni suurendamiseks ettevõtluse arendamisega tegelemisel
- Analüüs ja ettepanekud KOV võimekuse tõstmiseks keskselt koordineeritud personaliarendustegevuste elluviimiseks ministeeriumide ja üleriigilise omavalitsusliidu koostöös
- Analüüs ja ettepanekud riigi, KOVide ülesannete ja rahastamise ülevaatamiseks, suurendades kohalike omavalitsuste rolli detsentraliseerimise ja piirkondliku koostöö edendamise kaudu
- Regionaalsete nõukogude kontseptsioon valdkonnapoliitika ja regionaalarengut toetavate meetmete seostamiseks tasakaalustatud regionaalse arenguga

Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist tulenevad tegevused

- Regionaalse arengu tegevuskava koostamine (VVTPs tegevusena ülevaate esitamine koostamisest VV-le)
- Õiglase ülemineku kava ja Ida-Virumaa tegevuskava koostamine
- Analüüs ja ettepanekud kohaliku kasu instrumendi kohta
- Elukeskkonna kohandamise ja elamumajanduse ümberkorraldamise toetusmeetmete ja seadusmuudatuste ettepanekute väljatöötamine kahaneva rahvastikuga piirkondades kvaliteetsete elukeskkonna, teenuste ja taristu tagamiseks (sh tühjenevate korterelamute probleemistik, asustusstruktuuri kohandamine muutuvate rahvastikuprotsessidega)
- Planeeringute andmekogu loomine planeeringute valdkonna digipöörde käivitamiseks

KOKSi revisjon ning selle eesmärgid

- Anda kohalikele omavalitsustele suurem enesekorraldusõigus, vähendada ettekirjutusi (eelkõige KOV sisekorralduse küsimustes).
- Parandada KOKSis vastuolulised või aegunud sätted, sõnastada regulatsioon võimalikult selgemaks (sh koostöös Eesti Keele Instituudiga).
- Toimunud valdkonna asjatundjate kaasamine eri vormides, tihe koostöö ELVLiga, sh laiapõhjalise eksperdikomisjoni töös.
- Praegu käib KOKSi jt seaduste muutmise eelnõu ja seletuskirja koostamine. Eksperdikomisjonis septembris eelnõu ülevaatamine enne kooskõlastusringe.
- KOKSi muutmise eelnõu valitsusse hiljemalt 2022. aasta alguses. Eeldatav vastuvõtmine Riigikogus 2022 II poolaastal.

Analüüs ja ettepanekud kohalikele omavalitsustele maa üleandmise lihtsustamise kohta

KOV-i ja riigi vahelised maatehingud saavad olema:

- Läbipaistvad - maareservi haldamise põhimõtted ja menetluse reeglid kehtestatakse õigusaktiga
- Kiired (madalam otsustustasand) - loobutakse Vabariigi Valitsuse nõusoleku küsimisest. Enamik otsuseid teeb kas keskkonnaminister või Maa-ameti peadirektor
- Üksteise huve arvestavad - KOV-i ja riigi huvide tasakaalustamiseks saab riik taotleda maatüki tagasi maareservi, kui KOV hakkab võõrandama riigilt tasuta saadud maid, mida ta enam oma ülesande täitmiseks ei vaja

Analüüs ja ettepanekud kohalikele omavalitsustele maa üleandmise lihtsustamise kohta

- KOV ülesannete täitmiseks vajalik maa antakse tasuta ja 10 a piir kaotatakse
- Kui KOV riigilt saadud tasuta maa tulevikus võõrandab ja riik seda tagasi ei taotle, saab ta tulu endale
- Riik ei pea KOVi üle järelevalvet tegema
- KOVil on õigus taotleda ettevõtluse arendamiseks riigilt maad tasuta eest (ettepanek 50% maa turuväärtusest), millest arvatakse maha maa parendamise kulud. See survestaks maad kiiresti kasutusse võtma, kusjuures maapiirkondades ei pruugigi KOV riigile tasu maksta. KOV maksab tasu ära 5 a jooksul
- Ettevõtlusmaa andmisel riigiabi analüüsi juhendi tegemine

Analüüs ja ettepanekud kohaliku tasandi võimekuse ja motivatsiooni suurendamiseks ettevõtluse arendamisega tegelemisel

- Eesmärgiks suurendada kohaliku tasandi võimekust ja motivatsiooni ettevõtluse arendamisega tegelemisel
- Memorandumi ettepanekute aluseks Riigikontrolli analüüs ning OÜ Geomedia analüüs samal teemal
- Üks võimalik lahendus on motiveerida omavalitsusi ettevõtluskeskkonda arendama läbi juriidilise isiku tulumaksust töökohtade arvu järgi osa andmise KOV-dele, näiteks järgmiste tegevuste elluviimiseks
 - Ettevõtete jaoks juurdepääsuteede korrastamine, erinevate kommunikatsioonide väljaehitamine jms
 - Tööstusalade rajamine ja pakutavate teenuste (edasi)arendamine
 - Ettevõtlusinkubaatorid, koostöökeskused, tootearendus ja regionaalsed kompetentsikeskused kompetentsikeskused koos vajalike teenustega
 - jne

Analüüs ja ettepanekud kohaliku tasandi võimekuse ja motivatsiooni suurendamiseks ettevõtluse arendamisega tegelemisel

- Rahastusega seotud punkti arutada riigi eelarvestrateegia 2023-2026 a. raames.
- Seotud VVTP punktiga "Analüüs ja ettepanekud kohalikele omavalitsustele maa üleandmise lihtsustamise kohta"
- Kavas viia valitsusse arutamiseks septembris 2021 a.

Analüüs ja ettepanekud KOV võimekuse tõstmiseks keskselt koordineeritud personaliarendustegevuste elluviimiseks ministeeriumide ja üleriigilise omavalitsusliidu koostöös

- Eesmärgiks on omavalitsuste personali arendamine.
- Viidud läbi esmane analüüs valdkonna toimimise kohta.
- Detsembriks valmib ministeeriumide vaheline strateegia/tegevusplaan KOV inimressursi arendamise fookustegevustega.
- Ettepanekud esitatakse valitsusele 2022. aasta jaanuaris.

Omavalitsuste rolli suurendamine detsentraliseerimise ja piirkondliku koostöö edendamise kaudu

- Koostatud teemakohane memorandum, mida arutati valitsuses 13. mai 2021 ja otsustati järgmist:

Haridus- ja Teadusministeeriumil, Keskkonnaministeeriumil, Kultuuriministeeriumil, Maaeluministeeriumil, Majandus ja Kommunikatsiooniministeeriumil, Siseministeeriumil ja Sotsiaalministeeriumil esitada Rahandusministeeriumile 1. oktoobriks 2021. a ettepanekud kohalike omavalitsuste rolli (õiguste ja kohustuste) suurendamiseks oma valdkonnas, arvestades perspektiivi kuni 2035. aastani

Riigihalduse ministril koostöös asjaomaste ministritega koostada detsentraliseerimise tegevuskava ja ettepanekud kohalike omavalitsuste maksuautonoomia suurendamiseks perspektiiviga kuni 2035. aastani

Regionaalsete nõukogude kontseptsioon

- Eesmärk tugevdada riigi valitsemises regionaalses vaates koordinaatsiooni valdkonnapoliitikate ja erinevate regionaalarengu meetmete paremaks seostamiseks Eesti piirkondade tasakaalustatud arengu eesmärkidega.
- Regionaalsete (arengu)nõukogude kujundamine ühe võimaliku vahendina regionaalse koordinaatsiooni tugevdamisel.
- Kontseptsioon on koostamisel, suve algul toimusid konsultatsioonid MKM-i, HTM-i ja SoM-ga
- Tulenevalt konsultatsioonidest on saadud teemakohane ekspertsisend
- Plaanis viia läbi arutelud KOV-dega
- Võimalik pilootregioon?
- Kavas viia arutamiseks valitsusse novembris.

Regionaalse arengu tegevuskava (RATK) väljatöötamine

- Ülesanne lähtub VVTP-st ja kabinetiistungi otsusest - riigihalduse ministril valmistada ette eelnõu ja tutvustada seda kabinetiõupidamisel hiljemalt 30.11.2021
- Tegevuskava PÕHISISU:
- määratleb riigi regionaalse arengu peamised juurprobleemid/-väljakutsed ja seostab need „Eesti 2035“ strateegiliste sihtidega
- Jälgib regionaalarengu juurprobleemide hetkeolukorda ja arenguid ning regionaalset tasakaalustatust „Eesti 2035“ arengusihside suunas liikumisel
- Koondab järgnevaks 4 aastaks („rulluvalt“) olulisemad valdkonnapoliitikate tegevused, millel on arvestatav mõju regionaalarengu juurprobleemide leevendamisele ja seab nende tegevuste täpsemad väljundid regionaalarengu toetamisel. Samuti jälgib RATKi seire käigus tegevuste elluviimist.

"Kohaliku kasu" instrument - eesmärgid

Probleemistik: suuremate erasektori arenduste (nt tuulepargid, suuremad tehased, elamupiirkonnad) puhul tehakse arendaja ning kogukonna või omavalitsuse vahel erinevaid rahalisi või rahas mõõdetavaid kokkuleppeid (nt "kilovatitasu", sotsiaalse taristu välja arendamine jm). Kokkulepete seaduslikud alused on täna puudulikud, ebaselge on, mis juhtub, kui kokkuleppeid ei täideta, kahtlusi on tekitanud osapoolte võrdne kohtlemine, kogukonnad ei taju tegevustest otsest kasu.

Eesmärgid: läbipaistvad kokkulepped, prognoositavus, õigusselgus, tajutava korrupsiooniohu vähendamine.

"Kohaliku kasu" instrument - lahendused

Valitsuskabineti suunis 25.3.2021:

- Leida valdkondlikud lahendused teema lahendamiseks
- Rahandusministeerium: töötada välja "sotsiaalse taristu tasu" lahendused detailplaneeringute koostamiseks (eelnõu või VTK 2021 IV kvartaliks)
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: töötada välja merel ja maismaal tuuleenergeetika kohaliku kasu lahendused (MKM koostamas VTK-d)
- Muud ettevõtlusvaldkonnad: muudes ettevõtlusvaldkondades kohaliku kasu küsimuse õigusraamistiku loomiseks. (MKM, KeM, RM 2022. aasta III kvartaliks)

KOV IT toetamine

- Märksõna omavalitsuste koostöö
- Finantseerime omavalitsuste keskset IT ühistegevust (ELVL IT);
- Oleme partneriks omavalitsuste kesksetel IT arendustel;
- Partner omavalitsuste IT strateegia koostamisel ja RES läbirääkimistel.

Välisvahendite tugi Eesti piirkondlikule arengule

Olulist mõju regionaalarengule avaldavad eri ministeeriumite poolt plaanitavad valdkondlikud meetmed – läbivalt tuleb otsida võimalusi valdkondlike eesmärkide kõrval aidata kaasa ka tänasest paremini tasakaalustatud regionaalsele arengule.

Olulise regionaalse mõjuga on näiteks:

- Tööturu- ja ettevõtlusmeetmed
- Haridus- ja sotsiaalvaldkonna investeeringud ja arendamine
- Kiire interneti kättesaadavus väljaspool keskusi
- Korteralamute rekonstrueerimine
- Säästev liikuvus ja kiired transpordiühendused
- Ringmajanduse arendamine
- LEADER ja maaettevõtluse areng

Lisaks rakendatakse ka mitmeid regionaalseid meetmeid:

- Ettevõtluskeskkonna arendamine ja maakondlikud teenusvõrgustikud – ca 83 mln €
- Avalike teenuste ümberkorraldamine, linnaruumi arendamine, ÜVK – ca 70 mln €
- KOVide investeeringud jalgratta- ja/või jalgteedesse – 25 mln €
- KOV hoonete energiatõhususe toetused 2021+ kvoodituludest ja Moderniseerimisfondist – *eelarve täpsustub*
- Ida-Virumaa linnapiirkondade arendamine – 23,5 mln €
- Nutikate lahenduste toetamine suuremates linnapiirkondades – 12 mln €
- Arendustegevust toetavad uuringud, ekspertiisid, pilootprojektid – ca 2 mln €
- Kesksed arendus- ja koolitusprogrammid ning rakke- ja ekspertrühmad – ca 1,5 mln €
- VKEde konkurentsivõime tugevdamine Kagu-Eestis – 7,5 mln €
- Õiglase ülemineku fondi toetused Ida-Virumaal – 340 mln € (RM rakendada 32 mln €)
- INTERREG koostööprogrammid

Riigieelarve lisatoetused aitasid omavalitsused kriisist valutumalt läbi tulla

2020 LEA toetusmeetmed

- 30 mln eurot tulubaasi stabiliseerimiseks
- 30 mln eurot teedele
- 70 mln eurot investeringuteks

2021 LEA toetusmeetmed

- 15+1 mln eurot tulubaasi stabiliseerimiseks ja õpilaste distantsõppeks
- 30 mln eurot investeringumeede

KOV sissetulekud ja võimekus kasvavad heas tempos

- KOV sissetulekud kasvavad 2025.a +450 mln eurot vs 2019 (sh maksutulud +380 mln eurot)
- KOV sektori investeringute maht on perioodil 2022-2025 ca 2,4 miljardit eurot, s.o 23% rohkem kui 2018-2021

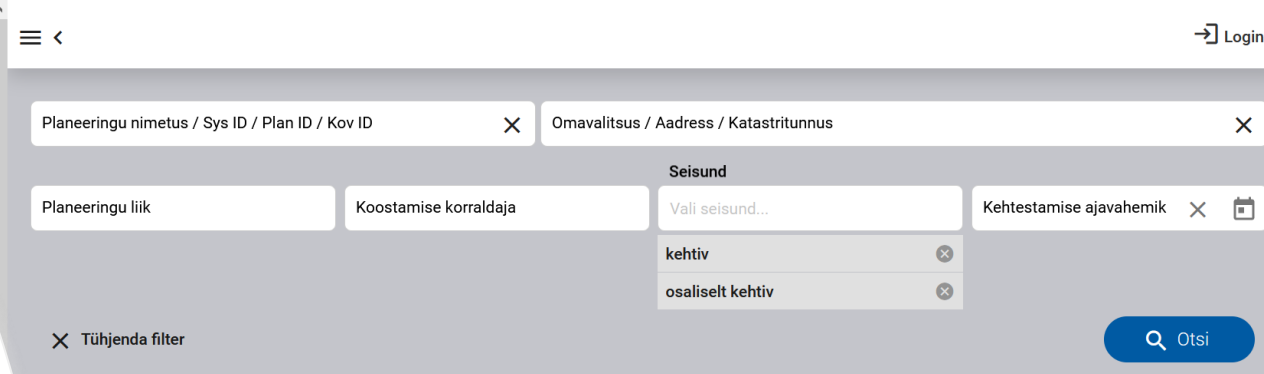
Elukeskkonna kohandamise lahenduste väljatöötamine kahaneva rahvastikuga piirkondades

- Eesmärgiks on elukeskkonna (st teenuste ja taristu) kohandamine vastavaks elanike arvule ning vajadustele, selle kvaliteedi tõstmine.
- Teostamisel on uuring tühjenemise mustrite analüüsimiseks üle riigi, mis valmib 2022 a. alguses.
- Tühjenevate korterelamute probleemile otsitakse lahendused näidisprojektis koostöös riigi ja kolme kohaliku omavalitsusega, mille tulemusel koostatakse toetusmeetmete ja seadusmuudatuste ettepanekud.
- Rahandusministeerium juhib valdkondadeülest projekti, mille raames OECD analüüsib Eesti poliitikainstrumente kahaneva asustuse probleemide lahendamisel ning pakub välja täiendavaid võimalusi probleemide lahendamiseks

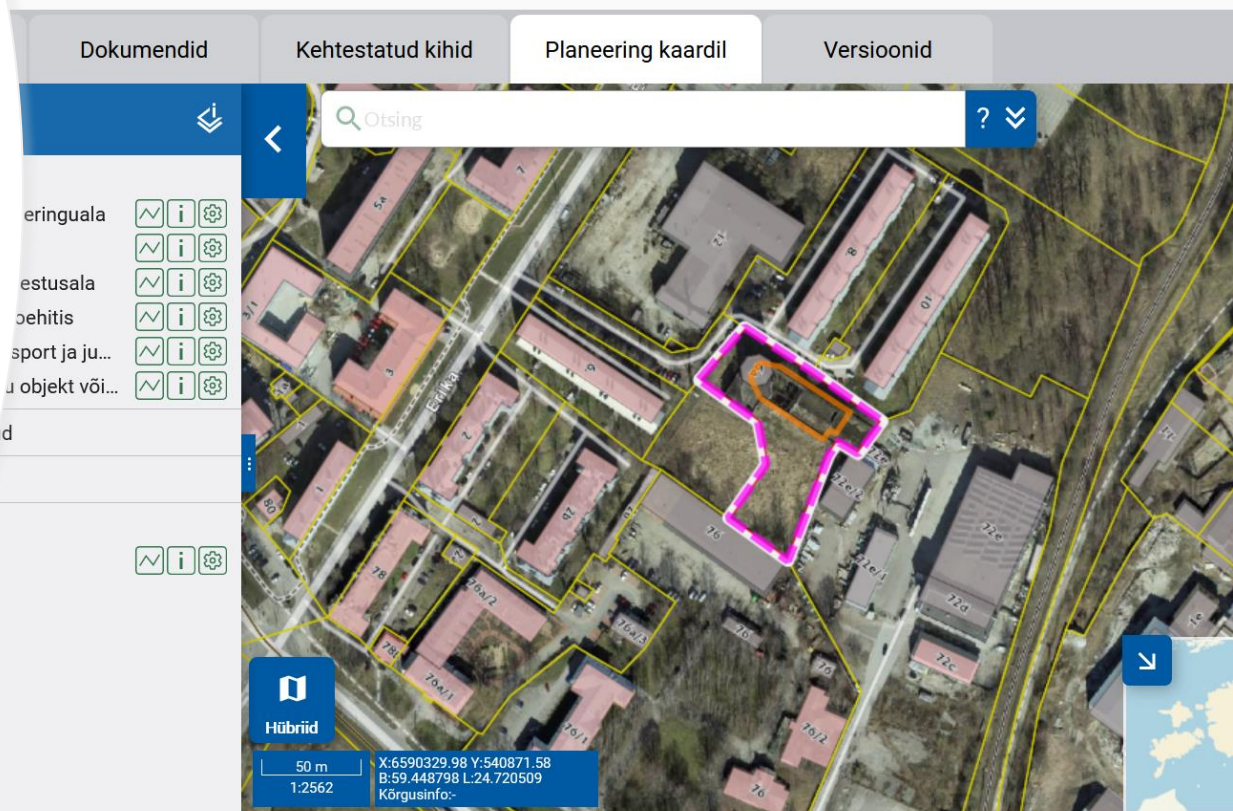
Planeeringute andmekogu loomine

Eesmärk: Kõik kehtivad planeeringud on kättesaadavad ühtses andmekogus: iga omavalitsus ei pea võimekust välja arendama, planeeringud on lihtsamalt ja kiiremini leitavad, suureneb õiguskindlust näiteks ehituslubade menetlemisel.

Andmekogu arendamisel, kõik on oodatud testima!

Milleks kasutada planeeringute andmekogu?

RAHANDUSMINISTEERIUM

Aitäh!